

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/196/2003

PREFERENCJE PARTYJNE W GRUDNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się na początku grudnia, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 51% ankietowanych, o 1 punkt więcej niż na przełomie listopada i grudnia, a o 3 punkty mniej niż na początku ubiegłego miesiąca.

Grudniowy pomiar¹ preferencji partyjnych Polaków różni się jedynie nieznacznie od wyników poprzedniego sondażu na ten temat. Potwierdziła się dość już pokaźna przewaga, jaką w naszym rankingu uzyskuje ostatnio PO. Na ugrupowanie to gotowa jest głosować ponad jedna czwarta zadeklarowanych wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne (26%), dokładnie tyle samo, ile na przełomie listopada i grudnia. Na drugim miejscu rankingu jest SLD, które chce poprzeć 17% potencjalnych uczestników głosowania (spadek o 1 punkt). Po raz kolejny Sojusz traci poparcie, osiągając przy tym wyjątkowo niskie notowania. Jednak koalicja rządowa jako całość w ciągu ostatnich dwóch tygodni nie straciła, wzrosło bowiem poparcie dla pozostającej w koalicji z SLD - Unii Pracy. W porównaniu z poprzednim badaniem UP zyskało 2 punkty i obecnie na ugrupowanie to jest gotowych głosować 4% potencjalnych wyborców mających określone sympatie polityczne.

Kolejne miejsca w naszym rankingu popularności partii politycznych zajmują Samoobrona (13% - wzrost o 1 punkt w stosunku do sondażu z przełomu listopada i grudnia) oraz PiS, którego wynik nie uległ zmianie (12%). Na dalszych miejscach są LPR (8%) i PSL (6%). W porównaniu z notowaniami sprzed dwóch tygodni oba ugrupowania minimalnie straciły (po 1 punkcie).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (163) przeprowadzono w dniach 5-8 grudnia 2003 roku na liczącej 1000 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się na początku grudnia, do parlamentu nie weszłyby KPEiR, którą chce poprzeć 3% wyborców (spadek o 2 punkty), oraz UW (3% - wzrost o 1 punkt). Jednoprocentowe poparcie uzyskały w tym miesiącu: RS, PPS oraz Rodzina-Ojczyzna.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*									
	IV 2003	V 2003	VI 2003	VII 2003	VIII 2003	IX 2003	X 2003	XI 2003	XI/XII 2003	XII 2003
	w procentach									
Platforma Obywatelska RP	14	12	13	12	14	21	17	22	26	26
Sojusz Lewicy Demokratycznej	24	21	21	25	21	21	19	20	18	17
Samoobrona RP	17	13	14	10	12	9	10	14	12	13
Prawo i Sprawiedliwość	10	18	16	12	15	18	18	14	12	12
Liga Polskich Rodzin	9	10	8	9	6	7	10	6	9	8
Polskie Stronnictwo Ludowe	9	7	10	9	10	7	10	6	7	6
Unia Pracy	3	4	5	6	5	5	5	4	2	4
Unia Wolności	4	6	4	4	5	4	3	4	2	3
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	2	3	4	3	4	4	2	3	5	3
Ruch Społeczny / RS AWS	2	0	1	1	3	1	1	1	1	1
Polska Partia Socjalistyczna	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1
Rodzina-Ojczyzna	-	-	-	-	-	-	-	0	-	1
Inne	3	3	2	5	2	2	3	1	3	4
N=	465	497	526	403	338	464	423	449	389	382

***Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

Na początku grudnia jedna czwarta zadeklarowanych wyborców (26%) nie wiedziałyby, na kogo oddać swój głos. W porównaniu z poprzednim pomiarem nieco wzrósł (o 4 punkty) odsetek wyborców deklarujących chęć wzięcia udziału w wyborach, ale nieumiejących wskazać partii, którą chcieliby poprzeć.

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących udział w potencjalnych wyborach												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XI/ XII	XII
	2003												
	w procentach												
Trudno powiedzieć	19	19	19	27	29	30	23	26	25	27	23	22	26

Deklaracje poparcia dla **PO** są tym częstsze, im wyższe jest wykształcenie ankietowanych - wśród tych, którzy legitymują się wyższym wykształceniem sięga 40%, podczas gdy wśród osób mających wykształcenie podstawowe jest wyraźnie niższe (10%). Ugrupowanie to jest zdecydowanie najpopularniejsze wśród wyborców mieszkających w największych i najmniejszych miastach (odpowiednio: 39% i 37%). Wyborowi PO sprzyjają prawicowe poglądy polityczne (36%), ale jednocześnie także nieuczestniczenie w praktykach religijnych (40%). Na tę partię częściej niż przeciętnie skłonne są głosować osoby o wyższym od średniego statusie materialnym. Platforma Obywatelska to najczęstszy wybór najmłodszych respondentów (33%) oraz wyborców w wieku od 45 do 54 lat (32%). W grupach społeczno-zawodowych ugrupowanie to osiąga wyższe niż przeciętnie poparcie wśród kadry kierowniczej i inteligencji oraz uczniów i studentów (po 46%), a także gospodyń domowych (43%) oraz pracowników fizyczno-umysłowych (40%).

Poparcie dla **SLD** jest obecnie uwarunkowane przede wszystkim lewicowymi poglądami politycznymi (54%). Częściej niż przeciętnie popierają to ugrupowanie młodzi, choć nie najmłodszy wyborcy (w wieku od 25 do 34 lat - 34%). Wyraźnie większą popularnością niż wśród pozostałych cieszy się Sojusz wśród wyborców z wykształceniem podstawowym (29%). Na SLD częściej niż inni chcą głosować zapowiadający udział w wyborach mieszkańcy miast średniej wielkości, liczących od 20 do 100 tys. ludności (25%). Spośród grup społeczno-zawodowych najchętniej chcą poprzeć SLD robotnicy wykwalifikowani (33%) oraz emeryci (25%) i renciści (27%).

Samoobrona jest ugrupowaniem popieranym najczęściej przez rolników (44%). Warto zauważyć, że popieranym obecnie wyraźnie częściej niż druga z tzw. partii chłopskich - PSL, które cieszy się poparciem 25% wyborców z tej grupy. Inaczej rzecz ujmując, zwolennicy Samoobrony to osoby pracujące w prywatnych gospodarstwach rolnych (47%). Częściej niż pozostali popierają ją także bezrobotni (31%). Więcej sympatyków Samoobrona ma szansę zyskać wśród mieszkańców wsi (22%), a także respondentów z wykształceniem podstawowym (21%) i zasadniczym zawodowym (24%). Częściej popierają ją osoby mogące mieć problemy z artikulacją swych interesów, czyli te, które nie umieją określić swoich poglądów politycznych (24%). Ugrupowanie to ma więcej zwolenników wśród osób najgorzej sytuowanych - mających najniższe dochody *per capita* i najgorzej oceniających swoją sytuację ekonomiczną (po 21%).

Sympatyków **PiS** częściej niż przeciętnie można spotkać wśród robotników, głównie niewykwalifikowanych (34%) niż wykwalifikowanych (20%), pracowników umysłowych niższego szczebla (21%) oraz osób pracujących na własny rachunek poza rolnictwem (20%); częściej też wśród mieszkańców dużych miast - powyżej 100 tys. ludności (21%). Głosowaniu na PiS sprzyjają również prawicowe poglądy polityczne (23%) oraz wysokie dochody - powyżej 800 zł na osobę w rodzinie (20%).

W ciągu ostatnich dwóch tygodni notowania poszczególnych ugrupowań politycznych w zasadzie się nie zmieniły. Wyniki sondażu z początku grudnia potwierdziły umocnienie się pozycji nowego lidera naszego rankingu - PO. Już w drugim pomiarze popularności partii politycznych odsetek zwolenników Platformy jest dość wyraźnie wyższy niż odsetek sympatyków SLD, przewyższa także liczbę potencjalnych wyborców całej koalicji rządowej SLD-UP.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)bym w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)bym w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)bym w nich udziału

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	51	19	30	999
Płeć				
Mężczyźni	55	16	29	479
Kobiety	48	22	30	521
Wiek				
18-24 lat	48	23	30	155
25-34	48	21	30	184
35-44	54	22	24	176
45-54	52	12	36	202
55-64	62	15	24	115
65 lat i więcej	47	23	30	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	51	18	31	364
Miasto do 20 tys.	62	11	27	123
20-100 tys.	51	20	28	202
101-500 tys.	45	24	31	192
501 tys. i więcej mieszk.	52	22	26	118
Wykształcenie				
Podstawowe	46	18	37	279
Zasadnicze zawodowe	44	22	34	257
Średnie	56	19	26	350
Wyższe	67	19	14	113
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	67	16	17	69
Prac.umysł.niż.szczebła	60	16	24	83
Pracownicy fiz.- umysł.	43	26	31	99
Robotnicy wykwalifikowani	51	18	31	72
Robotnicy niewykwalifik.	41	26	33	38
Rolnicy	48	20	32	53
Pracujący na własny rach.	69	13	18	37
Bierni zawodowo				
Renciści	47	15	37	107
Emeryci	55	22	23	183
Uczniowie i studenci	49	22	29	86
Bezrobotni	46	13	41	117
Gospodynie domowe i inni	42	23	36	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	59	16	25	170
spółce właścicieli	51	25	24	65
prywatnych i państwa	54	19	27	171
sekt. pryw. poza rolnict.	46	20	34	55
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	51	17	32	107
300-399	42	13	45	81
400-599	56	14	30	145
600-800	54	18	28	181
Powyżej 800 zł	58	15	27	175
Ocena własnych war. mater.				
Złe	43	18	39	302
Średnie	52	19	29	448
Dobre	60	21	19	249
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	55	20	26	76
Raz w tygodniu	55	19	26	494
1-2 razy w miesiącu	54	18	28	144
Kilka razy w roku	46	21	33	191
W ogóle nie uczestniczy	36	16	49	93
Poglądy polityczne				
Lewica	60	13	27	182
Centrum	50	22	28	321
Prawica	63	15	22	231
Trudno powiedzieć	36	24	40	264

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	KPEiR	LPR	PO RP	PPS	PSL	PiS	RO	RS
Ogółem	3	8	26	1	6	12	1	1
Płeć								
Mężczyźni	2	7	27	1	7	11	1	1
Kobiety	5	10	25	0	5	14	0	1
Wiek								
18-24 lat	0	13	33	0	12	2	1	0
25-34	2	1	27	0	0	10	1	0
35-44	3	10	25	2	9	19	2	0
45-54	1	8	32	2	2	17	0	2
55-64	7	10	20	0	12	9	0	0
65 lat i więcej	11	7	18	1	3	14	0	0
Miejsce zamieszkania								
Wieś	5	7	16	0	15	6	1	0
Miasto do 20 tys.	3	7	37	4	2	11	2	0
20-100 tys.	4	11	22	1	3	10	0	1
101-500 tys.	3	10	30	0	4	21	0	2
501 tys. i więcej mieszk.	0	6	39	1	0	21	0	0
Wykształcenie								
Podstawowe	10	7	10	1	6	8	0	0
Zasadnicze zawodowe	1	8	25	2	7	10	2	0
Średnie	3	11	30	1	7	15	1	1
Wyższe	0	3	40	1	2	14	0	1
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	5	46	0	5	17	0	0
Prac. umysł. niż. szczebla	0	12	26	0	6	21	0	7
Pracownicy fiz.- umysł.	0	17	40	0	4	4	4	0
Robotnicy wykwalifikowani	0	4	26	5	0	20	0	0
Robotnicy niewykwalifik.	0	10	10	9	0	34	0	0
Rolnicy	4	12	0	0	25	0	0	0
Pracujący na własny rach.	0	0	21	0	6	20	0	0
Bierni zawodowo								
Renciści	7	12	18	2	9	9	0	0
Emeryci	11	8	21	1	1	13	0	0
Uczniowie i studenci	0	10	46	0	13	3	3	0
Bezrobotni	5	2	13	0	7	9	2	0
Gospodynie domowe i inni	0	8	43	0	0	10	0	0
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	0	11	29	2	6	16	2	1
spółce właścicieli	0	6	14	5	4	26	0	5
prywatnych i państwa	0	5	40	0	3	14	0	0
sekt. pryw. poza rolnict.	4	13	0	0	25	0	0	0
prywatnym gosp. rolnym								
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	3	13	16	0	8	7	4	0
300-399	3	13	20	0	12	16	0	0
400-599	5	15	15	2	10	7	1	0
600-800	2	5	31	0	5	16	0	1
Powyżej 800 zł	4	3	33	2	1	20	0	1
Ocena własnych war. mater.								
Złe	3	13	16	2	5	11	1	0
Średnie	4	8	30	0	6	9	0	1
Dobre	2	4	30	1	8	18	1	0
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	9	20	17	5	8	10	0	0
Raz w tygodniu	4	9	24	1	7	13	1	1
1-2 razy w miesiącu	0	7	32	0	6	14	0	1
Kilka razy w roku	3	3	27	1	4	13	1	0
W ogóle nie uczestniczy	0	7	40	0	3	4	0	0
Poglądy polityczne								
Lewica	1	3	9	2	8	4	0	0
Centrum	6	8	32	1	7	9	2	0
Prawica	1	12	36	1	4	23	1	2
Trudno powiedzieć	9	10	22	0	7	8	0	0

(continued)

Tabela 2 cd. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?
(%)

	Samoobrona	SLD	UP	UW	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	13	17	4	3	4	382
Płeć						
Mężczyźni	14	16	3	4	5	209
Kobiety	11	19	5	3	3	173
Wiek						
18-24 lat	15	15	4	2	4	59
25-34	9	34	9	6	2	63
35-44	12	6	5	3	4	72
45-54	19	10	2	1	3	84
55-64	10	22	2	6	4	56
65 lat i więcej	11	23	0	4	8	47
Miejsce zamieszkania						
Wieś	22	17	5	3	4	119
Miasto do 20 tys.	7	14	2	5	5	57
20-100 tys.	11	25	4	4	4	81
101-500 tys.	11	16	2	0	2	69
501 tys.i więcej mieszk.	6	12	4	5	4	54
Wykształcenie						
Podstawowe	21	29	4	0	3	82
Zasadnicze zawodowe	24	13	2	1	5	83
Średnie	8	14	5	1	4	151
Wyższe	1	17	2	17	3	66
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	0	12	3	13	0	44
Prac. umysł.niż.szczebla	4	9	7	3	5	29
Pracownicy fiz.- umysł	8	19	4	0	0	30
Robotnicy wykwalifikowani	5	33	0	0	7	27
Robotnicy niewykwalifik.	16	20	0	0	0	12
Rolnicy	44	7	8	0	0	24
Pracujący na własny rach.	9	18	10	8	6	21
Bierni zawodowo						
Renciści	12	27	0	3	2	37
Emeryci	9	25	0	4	7	65
Uczniowie i studenci	10	6	6	0	3	34
Bezrobotni	31	18	8	2	3	42
Gospodynie domowe i inni	25	0	0	0	14	17
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	4	17	3	8	1	74
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	10	18	11	0	0	23
sekt. pryw. poza rolnict.	6	17	3	5	7	74
prywatnym gosp. rolnym	47	7	4	0	0	23
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	21	15	13	0	2	36
300-399	14	11	0	0	10	25
400-599	16	21	2	2	4	56
600-800	9	20	0	5	6	79
Powyżej 800 zł	6	20	2	6	2	89
Ocena własnych war. mater.						
Złe	21	18	4	3	4	98
Średnie	13	17	2	4	5	166
Dobre	7	18	6	4	3	117
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	11	14	0	0	6	28
Raz w tygodniu	16	14	3	3	4	198
1-2 razy w miesiącu	9	22	3	3	2	59
Kilka razy w roku	10	23	7	5	2	70
W ogóle nie uczestniczy	7	22	4	4	10	27
Poglądy polityczne						
Lewica	9	54	2	2	6	94
Centrum	16	7	5	6	2	121
Prawica	10	1	3	3	4	126
Trudno powiedzieć	24	13	6	0	2	42